

BİLGİ NOTU

Avrupa Birliği'nin "Akdeniz İçin Pakt" Girişimi Hk.

DEHUKAM

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DENİZ HUKUKU
ULUSAL ARAŞTIRMA MERKEZİ

ANKARA UNIVERSITY
NATIONAL CENTER FOR THE
SEA AND MARITIME LAW

Atıf İçin: DEHUKAM, "Avrupa Birliği'nin "Akdeniz İçin Pakt" Girişimi Hk.", Ankara Üniversitesi Deniz Hukuku Ulusal Araştırma Merkezi Bilgi Notları, (2025).

+90 312 212 11 89

f t i in /dehukamtr

www.dehukam.org
info@dehukam.org

Emek Mahallesi, 19. Sokak. No:84,
06590 Çankaya/Ankara, Türkiye

www.dehukam.org

YÖNETİCİ ÖZETİ

Akdeniz bölgesi, Avrupa, Afrika ve Asya kıtalarının kesişiminde konumlanmış; kültürel çeşitliliği, ekonomik etkileşimleri ve ortak tarihsel mirasıyla öne çıkan stratejik bir coğrafyadır. Bununla birlikte, bölge günümüzde çok katmanlı küresel ve bölgesel sınamalarla karşı karşıyadır ve bu durum, iş birliği mekanizmalarının yeniden canlandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede Avrupa Birliği (AB), Akdeniz havzasındaki ülkeleri bir araya getirerek daha bütünleşik, dirençli ve güvenli bir **“Ortak Akdeniz Alanı”** inşa etmeyi hedefleyen güçlendirilmiş bir ortaklık yapısı olan **“Akdeniz için Pakt”**ı 16 Ekim 2025 tarihinde yayınlamıştır.

Akdeniz için Pakt; ortak mülkiyet, ortak yaratma ve ortak sorumluluk ilkeleri kapsamında **“Ortak Akdeniz Alanı”** olarak da kabul edilen bölgedeki barış, refah ve güvenliği sağlamayı, AB’nin güney Akdeniz ortaklarıyla ilişkilerini yeniden yapılandırmayı ve bölgesel iş birliğini hedeflemektedir. Bu hedefler anlaşmada üç temel başlıkta ele alınmıştır.

“İnsanlar: değişim, ilişkiler ve yenilikler için itici güç” başlığı altında yükseköğretim, mesleki eğitim ve araştırma kapsamında kurulması hedeflenen eğitim merkezlerine, kültür, spor ve turizm kapsamında kültürel mirasların ekonomik ve sosyal fayda olarak değerlendirilmesi ve toplumda birlik ruhunu oluşturmaya yardımcı olacak spor faaliyetlerine yer verilmiştir. Ayrıca Pakt, toplum olmanın ve toplum olarak güçlü ve etkili olarak var olmanın kalkınmadaki önemine vurgu yapmış ancak bireyin kendisini geliştirmesine yarayacak imkanlar da sunmuştur.

Sürdürülebilir ekonominin oluşturulmasına hizmet edecek hedeflerin ele alındığı *“Daha güçlü, sürdürülebilir ve bütünleşmiş ekonomiler”* başlığı altında yenilikçi, sürdürülebilir yatırımların desteklenmesine önem verilmiş ve girişimciliğin önemine değinilmiştir. Bu kapsamda sürdürülebilir mavi ekonomi projelerinin desteklenmesi, deniz çevresinin korunması, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzensiz (IUU) balıkçılıkla mücadele, deniz ekosistemlerinin restorasyonu ve denizcilik faaliyetlerinin çevresel standartlarla uyumlaştırılması gibi hedeflerden bahsedilmiştir. Ayrıca deniz üstü yenilenebilir enerji ve temiz teknoloji yatırımlarının teşvik edileceği ve kıyı ve deniz alanlarındaki karbon azaltımına yönelik girişimlerin destekleneceği de belirtilmiştir.

Son olarak Dünya’nın karşı karşıya kaldığı iklim değişikliği sorunu ile mücadelede önem kazanan *“Güvenlik, Hazırlıklı Olma ve Göç Yönetimi”* çerçevesinde, deniz güvenliği ve denizaltı kablo altyapılarının korunması, düşük standartlı gemicilikle mücadele gibi alanlarda iş birliği yapılması planlanmaktadır. İlk eylem planının 2026’nın ilk çeyreğinde sunulması öngörülen ve Kasım 2025’te Barselona Bildirisi’nin 30. yılı kapsamında onaylanması planlanan Pakt, eşit ortaklık ve bölgesel sahiplenme ilkeleri temelinde daha bütünleşmiş ve dirençli bir Akdeniz Ortak Alanı oluşturmaya hedeflemektedir.

BİLGİ NOTU

Konu: Avrupa Birliği'nin "Akdeniz İçin Pakt" Girişimi Hk.

I. GİRİŞ

1995 yılında Barselona Sözleşmesi sürecinin¹ başlamasından bu yana, Akdeniz bölgesinde ortak bir barış ve refah alanı oluşturmak AB'nin stratejik hedeflerinden biri olmuştur. Mevcut kurumlar ve iş birliği modelleri üzerine inşa edilen 2021 Akdeniz Gündemi ve Ekonomik ve Yatırım Planı (EIP)², bu hedefe yeni bir dinamizm katmıştır.

16 Ekim 2025 tarihinde Avrupa Parlamentosu, Konsey, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Bölgeler Komitesi'ne sunulan "Akdeniz İçin Pakt" başlıklı Ortak Bildiri (JOIN(2025) 26 final), ortak mülkiyet, ortak yaratma ve ortak sorumluluk ilkeleri kapsamında "Ortak Akdeniz Alanı" (*Common Mediterranean Space*) olarak da kabul edilen bu bölgedeki **barış, refah ve güvenliği sağlamayı, AB'nin güney Akdeniz ortaklarıyla³ ilişkilerini yeniden yapılandırmayı ve bölgesel iş birliğini** hedeflemektedir. Zira üç kıta üzerindeki bir kesişim noktası olan Akdeniz, bölgede yürütülen ekonomik ortaklık, kültürel alışveriş ve diyalog için bir köprü görevi görmektedir. Zamanla, Pakt, diğer AB girişimleriyle sinerji oluşturarak kapsamını güney Akdeniz'in ötesine genişletme potansiyeline de sahiptir. Bu kapsamda körfez ortakları, komşu Sahra Altı Afrika ülkeleri, özellikle Moritanya ve Senegal, Türkiye ile Batı Balkan ortakları ve Karadeniz⁴ için karşılıklı ve stratejik öneme sahip eylemlere katılım araştırılacak ve teşvik edilecektir. Pakt, karşılıklı çıkarların öncelikli politika alanlarında ortak girişimlerin uygulanması yoluyla güçlü siyasi taahhüt ile tabandan yukarıya yaklaşımı birleştiren pratik bir iş birliği çerçevesi oluşturacaktır.

II. ANLAŞMANIN ÜÇ TEMELİ

Anlaşma, pratik bir iş birliği çerçevesi ortaya çıkaran ve birbirleri ile sıkı ilişki içerisinde bulunan üç temel husus üzerine inşa edilmiştir:

1. İnsanlar: değişim, ilişkiler ve yenilikler için itici güç
2. Daha güçlü, sürdürülebilir ve bütünleşmiş ekonomiler
3. Güvenlik, hazırlıklı olma ve göç yönetimi

Pakt, Ekonomik ve Yatırım Planı, Ortaklık Anlaşmaları ve diğer bölgesel iş birliği çerçeveleri ve üye devletlerin ulusal stratejileri gibi daha önceden var olan girişimlerin üzerine inşa edilmiştir⁵.

¹ Barselona Deklarasyonu ve Avrupa-Akdeniz Ortaklığı | EUR-Lex.

² JOIN(2021)2.

³ Güney Akdeniz, Güney Komşuluk Bölgesi'nin 10 ortağını kapsamaktadır: Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin*, Suriye ve Tunus.

*Bu, Filistin Devleti'nin tanınması olarak yorumlanmamalıdır ve bu konuda üye devletlerin bireysel tutumlarını etkilemez.

⁴ Avrupa Birliği'nin Karadeniz bölgesine yönelik stratejik yaklaşımı, JOIN(2025) 135.

⁵ Afrika için Mattei Planı ve ilgili Roma Süreci dahil;

Ve ayrıca, bildiriye göre, ilgili tüm AB finansal araçları Paktın uygulanmasını desteklemek için harekete geçirilecektir⁶. AB ve güney Akdeniz ortakları, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ile uyumlu olarak insan hakları, iyi yönetim ve temel özgürlüklerin korunması için çalışacaklardır. Bunun yanında cinsiyet eşitliğinin sağlanması, ayrımcılık yasağına uyulması ve engelli kişilerin haklarının korunması da teşvik edilecektir. Bütün bunlar daha sağlıklı sivil bir toplum ve iş ortamının oluşmasını desteklediği için girişim faaliyetlerinin daha iyi uygulanmasına yardımcı olacaktır.

A. İNSANLAR: DEĞİŞİM, İLİŞKİLER VE YENİLİK İÇİN İTİCİ GÜÇ

Ortak Akdeniz Alanı, insanları ile başlamaktadır. Bununla ortak bir kültürel, tarihi ve insani alan kastedilmektedir. İnsanların bağ kurması, karşılıklı anlaşmayı besleyen köprüler kurmakta, istikrar getirmekte, büyüme ve gelişim için fırsatlar sunmakta ve birlikte çalışmanın faydalarını vurgulamaktadır. Bu nedenle Pakt; gelişme ve ekonomik büyüme üzerinde açık ve kanıtlanmış bir etkisi olan eğitime, becerilere ve döngüsel göç ve geçim kaynaklarına yatırım yapma fırsatını sunmaktadır⁷. Yüksek öğretim ve mesleki öğrenime meraklı olan gençlerin ulusal, bölgesel ve uluslararası iş olanaklarına erişimde karşılaştığı engeller göz önünde bulundurulduğunda Pakt tarafından yapılacak olan yatırım, AB ve güney Akdeniz devletleri arasındaki kültürel, akademik ve ekonomik bağları çok daha güçlü ve sağlam hale getirecektir.

Pakt kapsamında bu başlık altında **yükseköğretim, mesleki eğitim, beceri gelişimi, araştırma ve inovasyon; kültür, spor ve turizm** ve son olarak **halkı, gençliği ve yerli toplulukları güçlendirmek** başlıkları çerçevesinde hedefler belirlenmiştir.

Pakt, Akdeniz üniversitesinin kurulması, öğrenci ve araştırmacı hareketliliğini artıracak Erasmus+ programlarına yer verilmesi, “Yenilik ve Araştırma Merkezleri” kurulması, teknik ve diplomatik personeli bir araya getirecek “Akdeniz Bilim Diplomasisi Merkezi” kurulması gibi yollarla yükseköğretim ve beceriler için daha bütünleşmiş ve kapsayıcı bir ortam yaratacaktır. Pakt aynı zamanda güney Akdeniz’deki çalışanların bölgesel ulusal ve uluslararası marketlere geçişini kolaylaştıracak beceri takip sistemleri, teknik ve mesleki bilginin iş piyasasına uygun hale getirilebileceği mesleki ve teknik ekosistemlerin kurulması gibi çalışmalar da sunmaktadır.

Akdeniz bölgesi, kültürel miras açısından büyük bir zenginliğe sahiptir⁸ ve Pakt’a göre bu miras ortak kültür, eğitim, sürdürülebilir turizm ve miras odaklı kalkınma yoluyla gelecekteki iş birliğine zemin sunmaktadır. Paktta iş birliği değerlendirilirken sürdürülebilir turizm ve miras

⁶ Regulation (EU) 2021/947; EU budget 2028-2034; Özellikle Avrupa Yatırım Bankası (EIB) ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD)

⁷ JRC143548. Veriler, yaklaşık otuz yıl içinde güney Akdeniz bölgesinin, şu anda AB’de gözlemlenenlere benzer demografik modellere geçeceğini göstermektedir. Şu anda, Akdeniz’in güneyindeki ülkelerin çoğunda, çalışma çağındaki nüfus ile yaşlı nüfus (65 yaş üstü) oranı %12 ile %15 arasındadır. Ancak, 2060 yılına kadar bu oranın %5 civarına düşmesi ve AB’de gözlemlenen seviyelerin biraz üzerine çıkması beklenmektedir. Bu değişiklikler, ekonomik büyüme modellerinin genişleyen işgücüne bağımlılıktan işgücü verimliliğini artırmaya odaklanmaya doğru kaymasını gerektirecektir.

⁸ UNESCO World Heritage Centre - World Heritage List.

başlığı altında devletler kültürel miraslarından kalıcı ve sürekli bir ekonomik sosyal fayda elde edebileceğine vurgu yapılmıştır. Bu açıdan anlaşmada, kültürel mirasa da odaklanacak olan kültürel iş birliği konusunda üst düzey bir diyalog başlatılması da dahil olmak üzere çeşitli eylemlerin teşvik edileceği taahhüt edilmiştir.

Spor faaliyetlerinin toplumsal uyumu artırma ve birlik duygusunu pekiştirme konusundaki rolü doğrultusunda, Pakt kapsamında Erasmus+, Creative Europe ve Horizon Europe programlarından edinilen deneyimlerden yararlanılarak; araştırma, kültür, gençlik ve spor alanlarındaki mevcut AB girişimlerine dayalı iş birliğinin daha da güçlendirilmesi yolları araştırılacaktır. Ayrıca EuroMed girişimi kapsamında Akdeniz Kültür Yolları oluşturulması, Kültürel Mirasa ilişkin Avrupa Veri Tabanı'nın Akdeniz kültür alanını da içerecek şekilde genişletilmesi, CulturIT adlı kültürel etkinliklerin eşleştirildiği bir platform oluşturulması ve Akdeniz Oyunları dahilinde gençler arasında sporun yaygınlaştırılması gibi etkinlikler gerçekleştirilecektir.

Güçlü ve etkin bir sivil toplum; parlamentolar ve kamu kurumlarıyla iş birliği içinde yerel düzeyde diyalogun geliştirilmesine katkı sağlamakta, vatandaş odaklı politika tasarımı ve uygulamalarını desteklemekte ve katılımcı yönetişimin bir sonucu olarak kentsel ve kırsal alanlar arasında dengeli kalkınmayı teşvik etmektedir. Bu bağlamda, Akdeniz için bir Gençlik Parlamentosu'nun oluşturulması, gençler arasında karşılıklı anlayışı güçlendirecek gönüllülük faaliyetlerinin artırılmasına yönelik dijital bir platformun hayata geçirilmesi ve kadın liderliğinde kurulan sivil toplum kuruluşlarının sayısının artırılması gibi hedefler ön plana çıkmaktadır.

B. DAHA GÜÇLÜ, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE BÜTÜNLEŞMİŞ EKONOMİLER

Paktın başarısı, geniş ölçekli kamu ve özel sektör yatırımlarının harekete geçirilmesine bağlıdır. Akdeniz'deki The Global Gateway⁹ girişimi, dijitalde, enerjide, su dayanıklılığında, yenilikçi tarımda ve ulaştırma sektöründe akıllı, temiz ve güvenli yatırımları teşvik etmektedir. Aynı zamanda AB Temiz Sanayi Anlaşmasına¹⁰ uyumlu olarak sağlık, eğitim ve araştırma sistemlerinin de güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Pakt bu yatırımları sekiz ana başlık altında incelemektedir:

- Ticaret ve Yatırım
- Dijital Altyapı ve Siber Güvenlik
- Girişimcilikten Yararlanma
- Yenilenebilir Enerjiye ve Temiz Teknolojiye Yatırım
- Sürdürülebilir ve Sağlam Akdeniz'e Doğru
- Sürdürülebilir Mavi Ekonomiyi Desteklemek
- Sürdürülebilir Ulaşım ve Artan Bağlantı

⁹ JOIN (2021) 30.

¹⁰ COM(2025) 85.

- Kanıta Dayalı Politika ve Bilgi Paylaşımı

Güney Akdeniz ortakları ticaret ve yatırımın artırılmasını isterken, bölge insan sermayesi, rekabetçi yenilenebilir enerji ve ulaşım maliyetleri ile hızlanan dijital dönüşüm bakımından cazip fırsatlar sunmaktadır. Pakt; sağlık, tarım, temiz enerji ve teknoloji gibi sektörlerde sürdürülebilir yatırımları teşvik etmeyi, karbon azaltımı hedefleri doğrultusunda tedarik zincirlerini entegre etmeyi ve kritik hammaddeelerde iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. İlgili başlıklar altında, mevcut ikili ticaret anlaşmalarının güncellenmesi ve modernizasyonu; sürdürülebilir yatırımları kolaylaştıracak yeni anlaşmaların geliştirilmesi, gümrük prosedürlerinin sadeleştirilerek ticaretin etkinliğinin artırılması ve ulusal-tematik yatırım platformlarının geliştirilmesi öne çıkmaktadır.

Güney Akdeniz'in genç ve teknolojiye yatkın nüfusu, girişimcilik ve yatırım açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Yerel ekonomik dönüşümün desteklenmesi; özellikle tarım işletmeleri, sosyal girişimler ve alternatif iş modelleriyle sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi gerektirir. Bu bağlamda StartUp4Med, gençler ve kadınlara yönelik girişimleri ve KOBİ'leri destekleyerek istihdam ve büyümeye katkı sağlamayı hedeflemektedir. Finansmana erişim için Avrupa finans kurumları ve alternatif kaynaklar devreye alınacak; KOBİ'ler için sadeleştirilmiş prosedürler ve sosyal koruma bağlantılarını içeren destek mekanizmaları oluşturulacaktır.

Yapay zekâ, ekonomi ve toplumu dönüştürürken; bu alanda ortak hareket etmek, rekabet gücü, verimlilik ve temel değerlere uyum açısından kritik önemdedir. Dijital altyapıların güvenliği bu bağlamda Akdeniz için stratejik bir hedef olmalıdır. Tech Business Offer girişi¹¹, Güney Akdeniz'de dijital ve veri ekonomilerini bütünleştirilecek altyapıların (denizaltı kabloları, 5G, veri merkezleri) yaygınlaştırılmasını¹² ve yapay zekâ ekosistemlerinin gelişimini amaçlamaktadır. Telekom kapasitesi, dijital kimlik, e-yönetim ve siber güvenlik alanlarında iş birliği desteklenecek; üniversiteler, KOBİ'ler ve girişimcilere AB modelleri¹³ doğrultusunda teknik ve finansal destek sağlanacaktır.

Akdeniz iklim değişikliği ve biyoçeşitlilik bakımından kritik bir bölgedir ve çevresel zorluklar ve baskılardan dolayı risk altındadır. Pakt ile Akdeniz'in yenilenebilir enerji potansiyelini ortak bir ajandada buluşturacak şekilde karbon azaltımı, enerji güvenliği ve sanayi rekabetçiliği alanlarında üçlü kazanım hedeflemektedir. Temiz Sanayi Anlaşması¹⁴ ile uyumlu olarak, döngüsel ekonomi ve temiz teknoloji yatırımları yoluyla sürdürülebilir büyüme ve doğrudan yabancı yatırım (FDI) Trans-Akdeniz Yenilenebilir Enerji ve Temiz Teknoloji Girişimi (T-MED) kapsamında teşvik edilecektir

¹¹ AB Uluslararası Dijital Stratejisi ile uyumlu olarak, JOIN(2025) 140.

¹² European Commission, 'The EU toolbox for 5G security' (29 January 2020) <[The EU toolbox for 5G security | Shaping Europe's digital future](#)> accessed 31 October 2025

¹³ European Commission, 'AI Factories' (last updated 30 October 2025) <[AI Factories | Shaping Europe's digital future](#)> accessed 31 October 2025

¹⁴ COM(2025) 85.

Pakt, bölgenin iklim değişikliği ve çevresel bozulmaya karşı kırılganlığını ele almayı amaçlamanın yanında etkili planlamayı destekleyerek hem ulusal hem uluslararası, kamu ve özel kaynaklı sürdürülebilir yatırımlar için mevcut finansman kanallarını harekete geçirecektir. Bu amaçla, iklim çözümleri için iş birliğini genişletmek, atık suyun değerlendirilmesi, Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesinin uygulanması ve bu kapsamda deniz koruma alanlarının oluşturulması, yönetilmesi ve desteklenmesini sağlamak hedeflenmiştir.

Avrupa Okyanus Paktı¹⁵ ile uyumlu olarak Pakt kapsamında adaletli, sürdürülebilir ve rekabetçi mavi ekonomi desteklenecektir. Burada MedFish4Ever Bakanlık Deklarasyonu çerçevesi göz önünde tutulacaktır. Ayrıca, AB Su Dayanıklılık Stratejisi¹⁶ ile uyumlu olarak, Pakt su yönetimini güçlendirecek ve su-enerji-gıda-ekosistemler bağlantısı yoluyla suyun verimli ve sürdürülebilir kullanımını teşvik edecektir. Pakt ile Blue Mediterranean Partnership ve BlueInvest platformu aracılığıyla sürdürülebilir mavi ekonomi çözümlerine yönelik yatırımlar desteklenecek, IUU balıkçılıkla mücadele kapsamında izleme, kontrol ve gözetim alanlarında kapasite geliştirme sağlanacaktır. Ek olarak, kurulması planlanan AB Mavi Ekonomi Uygulama Topluluğu¹⁷ ile veri toplama, veri standartlarının geliştirilmesi, metodolojiler, analiz ve araştırmalara dayalı rehberlik sağlanacaktır. Üreticileri, kooperatifleri ve dernekleri desteklemeyi öngören Pakt, Blue Mediterranean Mission (Mavi Akdeniz Misyonu) genişletilmesi ile Akdeniz'in deniz ortamının ve su ekosistemlerinin restorasyonu ve dayanıklılığı için araştırma ve yenilik çözümleri sunmayı planlamaktadır¹⁸.

Ticaretin gelişimi için gümrük, güvenlik ve çevresel standartlardaki uyumsuzlukların giderilmesi kritik önemdedir. TEN-T ve IMEC gibi girişimlerin genişletilmesi, Akdeniz'de güvenilir ulaşım ve dijital bağlantıyı güçlendirecektir. Bu kapsamda sürdürülebilir altyapılar, düşük karbonlu yakıtlar¹⁹, çevre dostu ulaşım sistemleri ve uluslararası standartlarla uyum desteklenecektir.

Pakt, AB ile Güney Akdeniz ülkeleri arasında veri ve bilgi paylaşımını güçlendirerek kanıta dayalı karar alma süreçlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Copernicus gibi açık veri sistemleri, yapay zekâ destekli analizler ve kamu sektöründe yenilikçilik bu sürecin temel araçlarıdır. Bu iş birliği, bölgesel kalkınma ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada politika geliştirme kapasitesini artıracaktır.

C. GÜVENLİK, HAZIRLIKLIL OLMA VE GÖÇ YÖNETİMİ

Ortak Akdeniz Alanı; güvenlik, doğa ve insan kaynaklı tehlikeler, yasa dışı göç ve sınır yönetimiyle ilgili zorluklarla karşı karşıyadır. Kritik bölgelerdeki istikrarsızlık, toplumların

¹⁵ COM(2025) 281.

¹⁶ COM(2025) 280.

¹⁷ Avrupa Birliği Mavi Ekonomi Gözlemevi.

¹⁸ European Union, 'Blue Mission Med' <[BlueMissionMed – Supporting the mediterranean sea basin for the implementation of the EU Mission Restore our Ocean and Waters](#)> accessed 31 October 2025

¹⁹ PE/26/2023/INIT, Regulation (EU) 2023/1805; P9 TA(2024)0025 – Building a comprehensive European port strategy.; PE/29/2023/REV/1, Regulation (EU) 2023/2405.

dayanıklılığını zorlayan bir güvensizlik ortamı yaratmaktadır. Bu zorluklar Pakt'ta barış ve güvenlik, bölgesel hazırlıklar, göç yönetimi ve son olarak kolluk, adli iş birliği ve sınır güvenliği alt başlıklarında incelenmiş ve bu alanda gerçekleştirilmesi düşünülen hedeflere yer verilmiştir.

Siber saldırılar ve yabancı bilgi manipülasyonu ve müdahalesi (FIMI) gibi yeni sınır ötesi tehditlerin ortaya çıkmasının yanında deniz alanlarının artan şekilde kullanılmasıyla düşük standartlı denizcilik uygulamaları ve deniz altı altyapılarının öneminin artışı gibi kırılganlık noktaları ortaya çıkmaktadır. Pakta göre bu tehditler arasında en dikkat edilmesi gereken ortak güvenlik sorunlarıdır. Bu nedenle, AB ve güney Akdeniz paydaşları, AB Deniz Ticareti Güvenlik Stratejisi'ndeki²⁰ taahhütlerle uyumlu olarak birbirleriyle daha sıkı ilişki kurmalı ve dayanıklılığı artırmalıdır. Bu çerçevede Pakttaki bazı hedeflere aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

- AB ve güney Akdeniz devletleri arasında bölgesel bir forum düzenlemek barış ve güvenlik açısından faydalı olacaktır. Bu forumda barış için arabuluculuk ve katılanların kapasitelerini güçlendirmedeki muhtemel desteklerin belirlenmesi gibi faydalar elde edilebilecektir.
- Güney Akdeniz ortaklarıyla barış, güvenlik ve savunma konularında yapılandırılmış istişare süreçleri geliştirilecektir.
- AB CSDP misyon ve operasyonlarına güney Akdeniz devletleri tarafından sağlanabilecek potansiyel katkıların keşfedilmesinin yeni çerçeve anlaşmalar ile sağlanması için çalışılacaktır²¹.
- Ortak ülkelerin kapasite geliştirme ihtiyaçlarına yönelik Avrupa Barış Tesisi (EPF) destek tedbirleri uygulanacak; NATO'nun kapasite geliştirme faaliyetleriyle eşgüdüm sağlanacaktır.
- Avrupa Güvenlik ve Savunma Koleji'nin himayesinde, örneğin iklim değişikliği, çevre, barış, güvenlik ve savunma alanlarında eğitimler düzenlenecektir.
- Denizaltı kablolarının güvenliği konusunda güney Akdeniz ortaklarıyla bir diyalog kurulması ve tespit, müdahale ve kurtarma önlemlerini içeren AB Kablo Güvenliği Eylem Planı²² ile uyumlu hareket edilmesi.
- Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) çerçevesinde, düşük standartlı gemicilik ve riskli seyir uygulamaları gibi tehditlere karşı iş birliği artırılacaktır.

Ulusal otoritelerle iş birliği içinde, düşük standartlı gemicilikten kaynaklanan çevresel ve rekabet riskleri ile yaptırımların bertaraf etmeye çalışılmasına karşı önlemler geliştirilecektir. Akdeniz'de güvenli bir ortak alan oluşturmak, iklim değişikliği ve afet risklerine karşı bölgesel hazırlıkların güçlendirilmesini gerektirir. Yenilikçi tarım uygulamaları, AB Afet Hazırlık

²⁰ European Commission, 'Maritime security strategy' <[Maritime security strategy - Oceans and fisheries - European Commission](#)> accessed 31 October 2025

²¹ Anlaşmalar, AB üyesi olmayan ülkelerin AB kriz yönetimi operasyonlarına katılım koşullarını ve bu ülkelerin misyon ve operasyonların yürütülmesinde AB ile ilişkilerini tanımlamaktadır.

²² JOIN(2025) 9.

Stratejisi²³ ile uyumlu önleyici mekanizmalar ve ortak müdahale kapasitesi bu sürecin temel unsurlarıdır. Pakt, Copernicus Acil Durum Servisi ve AB Gıda Güvenliği Mekanizması²⁴ temelinde, iklim uyumu, afet dayanıklılığı ve gıda güvenliği alanlarında iş birliğini ve politika geliştirme kapasitesini artırmayı hedeflemektedir²⁵.

Pakt, göçün yönetimini ortak sorumluluk çerçevesinde ele almakta; güzergâh boyunca hak temelli ve bütüncül bir yaklaşımı benimsemektedir. Bu kapsamda, düzensiz göçün önlenmesi, sınır yönetiminin güçlendirilmesi, insan kaçakçılığı ve göçmen ticaretiyle mücadele, yasal göç yollarının teşviki ile gönüllü geri dönüş ve yeniden entegrasyon süreçlerinin desteklenmesi temel hedefler arasında yer almaktadır.

Akdeniz’de hak temelli ve entegre sınır yönetimi, güvenliğin artırılması ve kalkınmanın desteklenmesi açısından kritik önemdedir. Pakt kapsamında; sınır ve deniz gözetimi, gümrük kontrolleri, dijitalleşme, istihbarat paylaşımı ve suçla mücadelede ortak uygulamalar geliştirilecektir. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretiyle mücadele, Frontex iş birliği ve Küresel Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele İttifakı çerçevesinde güçlendirilecektir.

III. UYGULAMA VE İZLEME

Paktın uygulanması ve izlenmesi, AB ve Avrupa-Akdeniz düzeyinde yapılandırılmış iki katmanlı bir mekanizma aracılığıyla yürütülecektir. AB düzeyinde, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Dış İlişkiler Servisi koordinasyon ve teknik denetim görevini üstlenecek; Dışişleri Konseyi her altı ayda bir Paktın ilerleyişini değerlendirecektir. Avrupa Parlamentosu ilgili komiteler aracılığıyla düzenli olarak bilgilendirilecek; Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ile Bölgeler Komitesi sürece dahil edilecektir. Yerel ve bölgesel katkılar ise Avrupa-Akdeniz Bölgesel ve Yerel Meclisi aracılığıyla kurumsal düzeyde temsil edilecektir.

Avrupa-Akdeniz düzeyinde ise, AB ve güney Akdeniz ortaklarından oluşan üst düzey yetkililer grubu yılda iki kez toplanarak, Pakt kapsamındaki girişimlerin özel bir eylem planı üzerinden izlenmesini sağlayacaktır. Katılımcı ülkeler ve paydaşları belirten bu plan, zamanla yeni girişimlerle güncellenecek yaşayan bir belge niteliğinde olacaktır. İlk eylem planı, 2026’nın ilk çeyreğinde sunulacaktır. Akdeniz İçin Birlik (UfM)²⁶, bölgesel ağ kurma ve öncü projelerdeki deneyimiyle bu sürece kurumsal destek sağlayacak; Gençlik Parlamenterler Meclisi ve sivil toplumla düzenli diyaloglar yoluyla uygulama sürecine katkı sunulacaktır.

²³ JOIN(2025)130.

²⁴ European Commission, ‘Ensuring global food supply and food security’ <[Ensuring global food supply and food security - European Commission](#)> accessed 31 October 2025.

²⁵ COM(2025) 75 final.

²⁶ UfM, eğitim, istihdam ve ekonomik kalkınma, su, çevre ve mavi ekonomi, kriz yönetimi ve sivil koruma gibi belirli alanlarda uzmanlık geliştirmiştir.

IV. SONUÇ

Paktın, 1995 tarihli Barselona Bildirisi'nin 30. yıl dönümü vesilesiyle Kasım 2025'te AB ve güney Akdeniz ortakları tarafından siyasi düzeyde onaylanması öngörülmektedir. Bu onayla birlikte, ortak geleceğin eşit ortaklık ve sahiplenme anlayışıyla şekillendirilmesi; daha bütünleşmiş, dirençli ve güvenli bir Akdeniz Ortak Alanı'nın inşa edilmesi hedeflenmektedir.